

Egy felhagyott település növényzetének alakulása – esettanulmány Zsörkön

Csontos Péter¹, Hardi Tamás², Tamás Júlia³

¹MTA Agrártudományi Kutatóközpont, Talajtani és Agrokémiai Intézet, Budapest
E-mail: cspeter@rissac.hu

²MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont, Regionális Kutatások Intézete,
Budapest

³Magyar Természettudományi Múzeum, Növénytár, Budapest

Jelen munkánkban egy korábban lakott település belterületén vizsgáltuk a növényzet állapotát, a teljes elnéptelenedést követően. A kiválasztott település, Zsörk, a Bakony peremvidékén helyezkedik el, és mintegy három évtizeddel ezelőtt vált teljesen lakatlanná. Ezáltal jó terepként szolgál annak megfigyelésére, hogy a vegetáció, elsősorban a fa és cserjefajok, miként foglalják vissza az elhagyott házhelyeket. Vizsgálataink során a következő három kérdésre helyeztük a hangsúlyt: 1) A házi kertekben gondozott haszonnövények közül melyek viselik el leginkább a művelés felhagyását? 2) A természetes fajok közül melyek a fő kolonizálók? 3) Milyen mértékben vesznek részt a növényzet megváltozásában az inváziós fajok? Eredményeink szerint a gyümölcsfák közül elsősorban a közönséges dió és a házi cseresznye, majd őket követve a borteremő szőlő és a meggy vészelték át legjobban a település felhagyását. Mellettük, mennyiség szerinti csökkenő sorrendben szilva, alma és olykor őszibarack is előfordult, de ezeken a fákon már gyakran megfigyelhetők voltak növényi betegségek is. A dísnövények tekintetében, körükből csak nagyon kevés túlélőt találtunk. Cserjék közül az orgona, a hóbogyó és az illatos jezsámen került elő, míg lágyszárúak közül a kis télizöld (*Vinca minor*) jelenlétét mutattuk ki. A túlélő növényzet közé újként betelepülő fajok körében a természetes fa- és cserjefajok domináltak. Közöttük a legjellemzőbbek az *Acer campestre*, a *Tilia cordata*, a *Quercus robur*, a *Salix caprea*, a *Sambucus nigra*, a *Cornus sanguinea*, a *Crataegus monogyna*, az *Euonymus europaeus*, a *Ligustrum vulgare* és a *Rhamnus cathartica* voltak. Az inváziós fajokat elsősorban fészkesvirágzatú lágyszárúak képviselték: *Solidago gigantea*, *Stenactis annua* és *Conyza canadensis*. Ugyanakkor fásszárú inváziós fajok betelepülését lényegében nem tapasztaltuk, ami valószínűleg annak köszönhető, hogy a települést nagy kiterjedésű, természetközeli erdők veszik körül. Munkánkat az MTA és a Bolgár Tudományos Akadémia bilaterális programja („Depopulating areas in Bulgaria and Hungary”) valamint az NKFI-OTKA K128703 sz. pályázata támogatják.
